

Primăria
Municipiului
Timișoara

Smithfield România*

Fotografii istorice: Eugenia Drăgoi Banciu

Iosif Tași

Sorin Dungan

Titel Bașu

Constantin Catargiu

Introducere

Facultatea de Arte și Design¹ a cunoscut în cei 30 de ani de activitate neîntreruptă o dezvoltare constantă, prin înființarea de noi specializări și prin perfecționarea continuă a procesului de învățare. Istoria sa coincide cu istoria postcomunistă a României, fiind astfel paradigmatică pentru modul în care învățământul superior vocațional și-a construit bazele în anii incerti ai tranziției, dar și pentru felul cum și-a consolidat statutul în decursul anilor 2000 și, mai ales, după integrarea României în structurile Uniunii Europene. Școala nu reprezintă însă doar conceptul abstract de instituție, ea este alcătuită din oameni – profesori și studenți – care au imprimat de-a lungul anilor anumite caracteristici, conform unui spirit al locului. Moștenirea tradiției artei timișorene, a reprezentat, de asemenea, un aspect important în definirea specificului facultății. Primii profesori ai catedrelor înființate în 1990 au fost artiștii neo-avangardei timișorene (Constantin Flondor, Romul Nuțiu, Peter Jecza, Doru Tulcan) printre ei numărându-se și cei care în anii '70-'80 au practicat metode pedagogice experimentale în cadrul Liceului de Artă din Timișoara².

1 Această denumire i-a fost atribuită începând cu anul 2007, în perioada 1990-2007 numele instituției fiind Facultatea de Arte.

2 Prin prezența unor profesori precum Ștefan Bertalan, Constantin Flondor și Doru Tulcan – membri ai grupului Sigma – Liceul de Artă din Timișoara a fost, încă de la începutul anilor '70, un loc al experimentelor artistice și al pedagogiei inovatoare. După 1990, odată cu înființarea Facultății de Arte Plastice, doi dintre acești profesori, Constantin Flondor și Doru Tulcan își vor continua activitatea didactică aici.

Istoria învățământului superior de artă timișorean este marcată de trei etape importante. În perioada 1933-1942 a funcționat la Timișoara Școala de Arte Frumoase, după mutarea acesteia de la Cluj împreună cu o parte dintre profesori, printre care se numărau Romul Ladea, Catul Bogdan și Alexandru Popp. În 1960, s-a înființat Facultatea de Arte Plastice în cadrul Institutului Pedagogic, aceasta încheindu-și activitatea în 1979, într-o perioadă de restructurare a învățământului vocațional, impusă de regimul comunist. Pictorul Aurel Breilean a avut un rol important în fondarea instituției, el fiind totodată șef de catedră pentru disciplinele vocaționale pe tot parcursul celor două decenii de funcționare.

Momente esențiale, transformări, acumulări

După o perioadă de întrerupere de peste un deceniu, învățământul artistic academic s-a reluat la Timișoara în 1990, tot la inițiativa profesorului Breilean, care a pus bazele secției de Pedagogia Artei în cadrul Facultății de Litere. Acest prim pas a fost esențial pentru reînființarea unei facultăți de sine stătătoare, care se dorea a fi în acord cu tendințele artei contemporane³.

Astfel a luat naștere Facultatea de Arte, în cadrul căreia s-au studiat pentru început atât artele plastice, cât și muzică. Abia din 1996⁴, cele două domenii se vor organiza în facultăți distincte: Facultatea de Arte Plastice și Facultatea de Muzică.

Primul mandat de decan (1990-1996) a fost exercitat de Aurel Breilean, care a colaborat încă de la început cu cei mai buni profesori și specialiști pe care Timișoara îi avea în acel moment pentru a organiza catedrele⁵. El însuși era și un excelent profesor de desen tehnic și geometrie descriptivă, evocat de cei cărora le-a predat ca fiind: “meticulos, perseverent, nu te lăsa să fii dezordonat și nici să pleci de la curs fără să știi tot ce a predat”⁶

Următorii decani au fost: Constantin Flondor (1996-1999), Dumitru Șerban (1999-2008), Adriana Lucaciu (2008-2012), Vică Tilă Adorian (2012-2019) și Camil Mihăescu (în prezent).

Primii profesori, aceia care au pus bazele specializărilor existente încă din primii ani, au fost: Romul Nuțiu, Constantin Flondor și Ion Sulea Gorj la Pictură, Suzana Fântânariu, Constantin Catargiu și Gabriel Kazinczy la Grafică, Peter Jecza și Béla Szakáts la Sculptură, Adrian M. Marian și Krisztina Nagy la Design, Magdolna Ziman, Doina Mihăilescu și Rodica Banciu la Arte Textile. A urmat cooptarea preparatorilor și a asistenților dintre absolvenți ai academiilor de la București, Cluj sau Iași (Adriana Lucaciu, Dieter Penteliuc-Cotoșman, Daniela Constantin, Dacian Andoni, Eugen Barzu), dar și angajarea absolvenților din primele generații ale Facultății de Arte din Timișoara (Vică Tilă Adorian,

3 Aurel Breilean, “Învățământ superior de artă în Timișoara” în vol. *Facultate de Arte și Design Timișoara. Studiu și experiment*, ed. Brumar, Timișoara, 2010, p.12.

4 Prin Ordinul ministrului nr 3552 din 5/04/1996 se aprobă scindarea Facultății de Arte în Facultatea de Arte Plastice și Facultatea de Muzică.

5 Ileana Pintilie, cadru didactic pentru disciplina istoria artei începând cu 1991 și, actualmente, profesor la discipline teoretice din cadru FAD, îl evocă pe Aurel Breilean astfel: “a reușit să-i capaciteze pe toți artiștii mai de seamă să lucreze la acest proiect și îmi amintesc de aportul adus și de Constantin Flondor, chiar încă de la înființare”. Interviu prin e-mail din 12.08.2020.

6 Valentina Ștefănescu, absolventă a primei generații din domeniul Arte Textile și, în prezent, conferențiar în cadrul specializării Arte Decorative, în interviu prin e-mail din 08.08.2020.

Valentina Ștefănescu, Camil Mihăescu, Cristian Sida, Liliana Mercioiu Popa).

Grafica și Pictura au fost specializările care, alături de Pedagogia Artei, au primit primii studenți în 1990, tot acestea fiind și primele secții acreditate⁷. Pictura a fost de la început orientată înspre nou și înspre arta occidentală⁸. O soluție interesantă a fost introducerea în 1998, pentru câțiva ani, a unui sistem de module alternative prin care studentul putea opta pentru a studia cu un profesor sau cu altul. Constantin Flondor vedea acest tip de cooperare profesor-student ca fiind stimulativă și motivantă, ducând la îmbunătățirea procesului pedagogic⁹.

În cadrul secției de grafică a fost cultivat atât un spirit liber și experimental, promovat la început cu precădere de Suzana Fântânriu¹⁰, cât și perfecțiunea tehnicilor de gravură și desen. Colaborarea dintre secția de grafică și atelierul de gravură Graphium, care funcționa la Timișoara încă din anii '80, a fost esențială pentru deprinderile tehnice. Nucleul studențesc format în jurul Graphium a condus spre organizarea, în 1995, a unei mari expoziții, Salonul Studențesc Bienal de Gravură "Graphium"¹¹, care își propunea confruntarea diverselor școli de gravură din țară. Evenimentul s-a oprit la prima ediție, dar a fost suficient de amplu pentru a putea fi remarcată tendința spre soluții individuale și experimentale a participanților timișoreni.¹²

În 1991 apar alte trei specializări: Sculptură, Design și Arte Textile, fiecare urmându-și cursul și construindu-și propria identitate.

7 Daniela Constantin, absolventă a Academiei din Cluj, și care a început să predea în cadrul secției de Pictură de la Timișoara din 1994, în prezent profesor universitar, relatează despre procesul de acreditare la care a luat parte încă de la început în cazul specializării Pictură, alături de Adriana Lucaci, care a realizat dosarul pentru acreditarea specializării Grafică. Interviu prin e-mail din data de 27.08.2020.

8 Daniela Constantin, evocă "suflul viu al artei" care se practica în facultate la momentul venirii sale: "Timișoara ieșea mult din matca tradiției și a opresiunii viziunii artistice din perioada dinainte de 1989. În mod deosebit, profesorul Romul Nuțiu era cel care insufla acest spirit occidental din arta." Interviu prin e-mail din data de 27.08.2020.

9 Constantin Flondor, "Profesor-student, parteneri", *Facultate de Arte și Design Timișoara. Studiu și experiment*, ed. Brumar, Timișoara, 2010, p. 10.

10 O analiză mai cuprinzătoare asupra modului în care specializarea Grafică din cadrul FAD a avut impact asupra graficii timișorene se poate citi în articolul: Maria Orosan-Telea, „Grafica dincolo de grafică. Strategii alternative în grafica timișoreană”, *Arta. Revistă de arte vizuale*, Nr. 22-23, 2016, pp. 40-42.

11 Un rol important în organizare l-a avut Vică Tilă Adorian, student în perioada 1990-1996, în prezent profesor universitar și fost Decan între 2012-2019.

12 Ileana Pintilie, "Prima bienală studențească de gravură", în catalog *Salonul Studențesc Bienal de Gravură "Graphium"*, p.1.

La mijlocul anilor '90, școala de sculptură de la Timișoara era percepută ca fiind mai deschisă și liberă, orientată înspre utilizarea materialelor neconvenționale pentru realizarea de compoziții abstracte, și mai puțin înspre modelaj figurativ academic¹³.

În decursul anilor, programul de studii Design s-a ramificat în câteva rute de aprofundare. Astfel, la mijlocul anilor 2000, funcționau în cadrul Facultății rutele Design Multimedia (pentru o perioadă limitată), Design de Produs, Design Grafic și Design Ambiental.

Un moment cu totul aparte în istoria acestui departament a fost funcționarea rutei Design Multimedia între 2003 și 2010 (anul absolvirii ultimei generații), un program de studii singular în instituțiile de învățământ de același profil din România. Inițiativa i-a aparținut lui Dieter Penteliuc-Cotoșman, care, în ciuda dificultăților, a reușit să argumenteze necesitatea pentru “designul interactiv și animația 2D și 3D, postprocesare imagine statică și dinamică”¹⁴. Specializarea oferea un plan de învățământ considerat de studenți ca fiind actual, în spiritul progresist al pedagogiei practicate în Liceul de Artă din Timișoara în anii '70¹⁵.

Organizarea specializărilor Arte Textile, Modă și Ceramică a oscilat mult în perioada celor 30 de ani, până la soluția actuală în care Modă-Design Vestimentar este specializare distinctă în cadrul departamentului de Design și Arte aplicate, iar Artele Textile și Ceramica sunt reunite sub titulatura de Arte Decorative în cadrul aceluiași departament.

În perioada 2001-2004 denumirea de Arte textile (Tapiserie-contexturi, Modă- imprimeuri) este înlocuită cu cea de Arte Decorative. În 2004 s-a înființat specializarea Arte Decorative (ceramică – sticlă - metal), iar Textile se vor organiza ca specializare separată cu numele Arte Decorative (arte textile).

13 Aura Bălănescu, studentă la Sculptură între 1998 și 2003: “În momentul în care am venit la Timișoara, la Jecza am început să lucrez foarte mult pe geometrie și m-am îndepărtat de tot ce însemna figura umană. Aveam cursuri de compoziție în care aveam voie să utilizăm materiale neconvenționale. În perioada respectivă la Timișoara se practica, nu numai la Jecza dar și la alți profesori, un gen de compoziție specifică pentru Timișoara, compoziție abstractă realizată din materiale neconvenționale. [...] “Structuri”, acesta era unul dintre cuvintele cheie la cursuri.” (transcriere din interviu audio, 05.06. 2019).

14 Dieter Peteliuc-Cotoșman, “Sincronii și diacronii ale învățământului superior de design timișorean (1991-2019)”, Revista *Arta*, nr. 40-41, 2019, p. 42.

15 Renée Renard, studentă a specializării Design Multimedia în perioada 2005-2008, afirmă: “Pentru că veneam dintr-un liceu de artă cu notorietate la vremea respectivă (îmi fuseseră profesori Doru Tulcan, Constantin Flondor, Coriolan Babeți) aveam deja niște baze foarte solide în ceea ce privește abordările mai „interesante”, ca să spun așa.Cei trei ani de Design Multimedia m-au reconectat la tot ce însemna creație artistică personală și m-au ajutat foarte mult să-mi dezvolt competențele legate de prelucrarea foto-video.” Interviul prin e-mail din data de 23.08.2020

Priviți în ansamblu, primii 5 ani de funcționare ai Facultății de Arte au fost marcați de dificultatea găsirii unor spații adecvate pentru activitățile specifice artelor plastice. Nu exista în perioada respectivă o clădire dedicată Facultății de Arte, astfel că diverselor specializări li s-au alocat spații provizorii pentru amenajarea atelierelor în căminele studențești C15 și C16, în clădirea Facultății de Chimie de pe strada Pestalozzi, la sediul central la Universității de Vest – în săli dar și pe coridoarele de tranzit dintre corpurile edificiului – , în clădirea Primăriei Vechi din Piața Libertății. O situație cu totul specială și inedită a fost funcționarea atelierului de Arte Textile în Parcul Botanic, în toamna lui 1991, și mutarea acestuia, în următorul semestru, într-un spațiu al Muzeului Etnografic din Bastionul Theresia¹⁶

Facultatea a obținut un sediu permanent unde și-a mutat întreaga activitatea în 1995, într-un fost cămin de liceu de pe strada Bogdăneștilor nr.32¹⁷. Cu toate dezavantajele recurent aduse în discuție de cei care au fost profesori sau studenți în acea perioadă – distanță relativ mare față de sediul administrativ al Universității de Vest, precaritatea clădirii și dimensiunea prea mică a încăperilor (foste dormitoare) în care erau impropriu amenajate atelierelor și sălile de curs – acest eveniment a însemnat un pas semnificativ în consolidarea statutului tinerei instituții¹⁸.

Situația dificilă a lipsei unei infrastructuri adecvate nu a diminuat entuziasmul studenților¹⁹. În pofida impedimentelor legate de spațiul de funcționare, și a răspândirii atelierelor – în primii cinci ani – în diverse locuri din oraș, au existat și colaborări fructuoase. Studenții puteau asista nu doar la cursurile profesorilor din specializare, ci și la cele susținute de alți dascăli ai facultății²⁰,

16 Valentina Ștefănescu, Interviu prin e-mail din data de 08.08.2020.

17 Zona, cunoscută sub denumirea de “Balta Verde”, se află la o distanță de aproximativ 3 km de sediul central al Universității de Vest.

18 Ileana Pintilie rememorează faptul că acea clădire “Nu era potrivită pentru nevoile studiului – sălile erau foarte mici și la cursul comun de Istoria artei nu încăpeau cu toți. Dar acolo Facultatea a început să funcționeze mult mai bine, ne întâlneam și puteam să interferăm unii cu alții, la fel și studenții.” Interviu prin e-mail din data de 12.08.2020.

19 Adriana Lucaciu evoca perioada de început astfel: „Exista o boemă a studenților de la arte, atașați de ateliere până într-acolo încât se furișau să lucreze și înnoptau adesea clandestin, în facultate. Atelierul era prima casă - loc de muncă, comunicare, distracție. Nu existau locuri cu taxă, astfel că admiterea presupunea un înalt grad de pregătire. Erau 5 probe de admitere: desen, culoare /modelaj, compoziție, istoria artei și limba română. Studenții se luau în serios și era o mare satisfacție să lucrezi cu ei.” Interviu prin e-mail din data de 22.08.2020

20 Valentina Ștefănescu își amintește despre interacțiunea cu profesorii de la Pictură, Romul Nuțiu și Constantin Flondor. Interviu prin e-mail din data de 08.08.2020

Liliana Mercioiu Popa, absolventă a secției de Pictură în 1998, conferențiar universitar în prezent, relatează despre posibilitatea pe care a avut-o în anii studenției de a alege să studieze o disciplină împreună cu Suzana Fântânariu, titular în cadrul catedrei de Grafică. Interviu prin e-mail din data de 10.08.2020.

colaborarea între colegi din ani diferiți sau de la secții diferite era foarte bună²¹. Legăturile profunde între profesori și studenți sunt în repetate rânduri confirmate atât de către foști profesori²², cât și de către foști studenți²³.

A urmat, în 2002, mutarea facultății în clădirea de pe strada Oituz nr. 4, un corp renovat din fosta cazarmă militară austriacă, care datează din secolul al XVIII-lea. Aflat în centrul orașului, la câteva minute de Piața Unirii, acest sediul a reprezentat o soluție adecvată necesităților unei instituții de învățământ vocațional. Dumitru Șerban, decanul în funcție la acel moment, releva importanța obținerii sediului pentru creșterea Facultății pe toate planurile²⁴.

De asemenea, amplasarea sediului în zona centrală a facilitat angrenarea studenților în viața culturală locală, atât ca public al evenimentelor petrecute în galeriile de artă, majoritatea aflate în centru, dar și ca protagoniști ai evenimentelor expoziționale organizate în Galeria Mansarda²⁵, aflată la ultimul nivel al Facultății.

21 Valentina Ștefănescu, “Colegii mai mari ne organizau petreceri, lucram uneori împreună cu ei”. Interviu prin e-mail din data de 08.08.2020.

22 Suzana Fântânariu, “Mi-a plăcut să explorez creativitatea și inteligența imaginativă în primul rând și apoi tehnicitatea. Priveam înăuntru lor prin ochi și prin suflet și de fiecare dată aveam impresia că am mai descoperit un talent de care trebuie să am grijă”. Interviu prin e-mail din data de 10.06.2016.

 Daniela Constantin, “Atmosfera în grupele de studenți era marcată de dorința de studiu, de acumulare de cunoștințe, de sete de informații. Studenții erau foarte colaborativi, cu mult respect pentru meserie, școala și cadrele didactice.” Interviu prin e-mail din data de 27.08.2020.

Dieter Penteliuc-Cotoșman, “Nici studenții, și nici cadrele didactice nu dețineau controlul absolut asupra propriei evoluții profesionale, fiindcă procesul de învățare era bidirecțional, informația circulând nu doar dinspre profesor către student, ci și în sens invers, dinspre student către profesor. Relația era una de asumată și responsabilă egalitate, de reciproc respect și de încredere etică și profesională”. Interviu prin e-mail din data de 31.08.2020.

Rudolf Kocsis, cadru didactic la Sculptură începând cu 1999, actualmente conferențiar universitar: “Pe atunci aveam grupe mari de studenți (peste 10), foarte entuziaști și creativi, experimentam foarte mult.” Interviu prin e-mail din data de 24.08.2020.

23 Un exemplu remarcabil de colaborare profesor/student, și anume cea dintre Romul Nuțiu și Cristian Sida este discutată în textul Maria Orosan-Telea, “Portret în mișcare. Cristian Sida”, în *Orizont* nr. 3, 2018, p.28.

24 Dumitru Șerban, “Considerații asupra unei evoluții de perspectivă”, în vol. *Facultate de Arte și Design Timișoara. Studiu și experiment*, ed. Brumar, Timișoara, 2010, p.8.

25 Printre evenimentele expoziționale desfășurate de-a lungul anilor în Galeria Mansarda se numără: Festivalul *Utopii contemporane* din 2005, curatoriatic de Alexandra Titu; *Simpozionul Internațional Interfoto* inițiat de Camil Mihăescu (începând cu 2011), expozițiile *Desenul din atelier* organizate de Adriana Lucaciu (începând din 2013); *Bienala de Afiș și Ilustrație de Carte pentru tinerii artiști* coordonată de Vică Tilă Adorian (începând cu 2013), *Bienala Internațională de Artă Miniaturală* coordonată de Valentina Ștefănescu (începând din 2014); expozițiile anuale *Interdesign* inițiată de Camil Mihăescu (începând cu 2014), *Expoziția de fotografie miniaturală With & Without* din 2015 curatoriatic de Cristian Graure, expozițiile specializării ITA: *Offline* (2018) și *A(tipic)* (2019), coordonate de Ileana Pintilie.

Un alt moment esențial în dezvoltarea instituției a fost înființarea Școlii Doctorale, în 2003, la inițiativa decanului de atunci, sculptorul Dumitru Șerban. Constantin Prut a fost primul coordonator de doctorate în domeniul artelor plastice la Timișoara, deschizând drumul specializărilor diferențiate și a progresului profesional.

Anii 2000 și înființarea de noi specializări

Pe parcursul anilor 2000 au fost înființate și ulterior acreditate noi specializări precum: Conservare-Restaurare (2002), Arte decorative (Ceramică-Sticlă-Metal) (2004), Fotografie-Videoprocessare Computerizată a Imaginii (2006), Istoria și Teoria Artei (2008), Modă- Design Vestimentar (2010).

Doina Mihăilescu, ce fusese inițial profesor în cadrul specializării Arte Textile, a fost cea care a făcut demersurile pentru înființarea unei secții de Conservare-Restaurare, orientată în principal spre restaurare lemn policrom. Aceasta a început să funcționeze în 2002, angrenând studenții în activități legate de prezervarea bunurilor de patrimoniu prin investigarea stării de conservare, contribuirea la elaborarea documentațiilor preliminare sau intervenții efective cum au fost, printre multe altele, cele de la Mănăstirea Lupșa (jud. Alba) sau Mănăstirea Tismana (jud. Gorj)²⁶.

Începând cu 2004, specializarea Arte Decorative se va ramifica în Arte Decorative (ceramică – sticlă - metal) – specializare devenită de sine stătătoare odată cu venirea la Timișoara a Gloriei Grati, ceramistă cu studiile finalizate la Cluj – și Arte decorative (arte textile). În decursul următorilor ani, Artele Textile și Ceramica se vor unifica sub denumirea de Arte Decorative, din 2005 până în 2006, și apoi, din nou, începând cu 2015. Între 2006 și 2015 ele funcționaseră separat ca Arte Textile-Design Textil, Modă –Design Vestimentar (începând din 2010), respectiv Ceramică, Sticlă, Metal (între 2012 și 2014)²⁷.

Necesitatea înființării unei secții de Foto-Video a devenit evidentă și la Timișoara, la fel ca în celelalte universități de profil din țară. Primul an în care s-a organizat admitere a fost 2006, iar an de an specializarea a crescut ca număr de studenți. Printre cei care au pus bazele specializării de numără Stelian Acea, care punctează atât asupra importanței competențelor tehnice de la captarea imaginii până la postprocesare, cât și asupra temelor relevante pentru experimentarea cu principiile compoziționale și cele legate de luminozitate²⁸.

În cea ce privește disciplinele teoretice și înființarea unei specializări dedicate acestora, parcursul a fost mai lung. Cursurile de istoria artei i-au fost încredințate pentru început profesorului Deliu Petroiu (până la pensionarea sa în 1995), care predase și în perioada anilor '60-'70, când facultatea funcționa în cadrul Institutului Pedagogic. În 1991, își va începe activitatea didactică și Ileana Pintilie, muzeograf al Secției de Artă din cadrul Muzeului Banatului. Ulterior se

26 Silvia Trion, studentă a specializării Conservare –Restaurare între 2003 și 2007, în prezent lector universitar, interviu prin e-mail din data de 03.09.2020.

27 Document din arhiva FAD privind situația acreditărilor.

28 Stelian Acea, "Fotografia în cadrul Facultății de Arte și Design Timișoara", *Arta*, nr.6-7, 2012,

vor alătura pentru susținerea cursurilor la disciplinele teoretice Cristian Velescu, Constantin Prut, Alexandra Titu și Ioan Iovan.

Dificultățile legate de înființarea unei specializări teoretice au putut fi depășite la finalul anilor 2000²⁹. Istoria și Teoria Artei a primit prima serie de studenți în 2008. Ciclul licență a continuat să funcționeze până în 2018, după care va rămâne ca posibilitate de studii teoretice doar masteratul Istoria artei, Patrimoniu, Curatoriat.

Modă - Design Vestimentar a început să funcționeze sub această titulatură din 2010, până atunci fiind inclusă în specializările Arte Textile sau Arte Decorative. În această nouă formulă, organizată inițiat de Minodora Tulcan și apoi de Andreea Plade Flondor, secția și-a creat un specific prin abordarea designului vestimentar în raport cu anumite concepte contemporane precum vestimentație-obiect, stilism sau fashion management.

29 Ileana Pintilie mărturisește atât despre inițiativa înființării specializării ITA, care i-a aparținut decanului Dumitru Șerban, cât și despre buna colaborare pe care dânsa a avut-o cu Adriana Lucaciu, în mandatul căreia s-au finalizat demersurile administrative pentru demararea primului concurs de admitere. Interviu prin e-mail din data de 12.08.2020.

Activitate expozițională și cercetare academică

Relația mediului academic cu viața culturală a orașului Timișoara a fost constantă pe tot parcursul celor 30 de ani de funcționare. Profesorii și studenții sau foștii studenți au fost principalii protagoniști ai evenimentelor expoziționale din oraș. Mai mult chiar, unii dintre aceștia au pus bazele unor evenimente de lungă durată – unele active și în prezent – cu impact național și internațional³⁰. Începând cu 2015-2016 s-a acordat multă importanță organizării unor evenimente de amploare – în locații precum Muzeul de Artă, Halele Timco și Muzeul Transportului sau pe scena Teatrului Național, Iulius Mall și Vox Technology Park (în cazul specializării Modă) –care să prezinte lucrările de diplomă ale studenților și masteranzilor, astfel încât creația lor să fie cunoscută de un public cât mai larg.

În sfera cercetării academice, s-au remarcat de-a lungul anilor o serie de conferințe organizate în spațiul Galeriei Mansarda, precum și o serie de publicații (volume colective sau reviste) îngrijite de cadre didactice ale Facultății. Conferințele *Simpozion*, coordonate de Adriana Lucaciu, au fost organizate sub egida Academiei Române în cadrul Zilelor Academice Timișorene și au dus

30 Fără a pretinde în mod necesar implicarea directă a structurilor facultății în organizarea evenimentelor mai jos menționate, considerăm că este importantă enumerarea lor aici, prin prisma faptului că au fost inițiate de cadre didactice, studenți sau *alumni* ai facultății.

Festivalul *StudentFest* a debutat în 1992, fiind în totalitate o inițiativă studențească. În ceea ce privește artele vizuale, acestea au devenit un reper în cadrul festivalului începând cu cea de-a doua ediție când au fost organizate expoziții de pictură, grafică, sculptură, arhitectură și design, fotografie și film, la care au participat studenți din toate centrele universitare. Printre studenții implicați în organizare se numără: Ciprian Chirileanu și Tiberiu Giucă.

Festivalul *Zona Europa de Est* a fost unul dintre cele mai importante evenimente internaționale de *performance* din România. Inițiat în 1993 de Ileana Pintilie, festivalul a avut patru ediții, (1993, 1996, 1999 și 2002) desfășurate inițial, în spațiul, aflat încă în ruină, al Muzeului de Artă, mai apoi pe scena Teatrului Maghiar și în spațiul Memorialului Revoluției. Pe parcursul celor patru ediții o serie de cadre didactice și studenți ai FAD au ajutat la organizarea festivalului (Sorin Vreme, Liliana Mercioiu Popa, Gloria și Tudor Vreme, grupul H.ARTA, Levente Kozma), iar “publicul entuziast al festivalului a fost mereu alcătuit din studenți”. (Ileana Pintilie în interviu prin e-mail din data de 12.08.2020).

Bienala Internațională de Gravura Experimentală a fost inițiată în 2003 de Ciprian Ciuclea, absolvent al secției de Grafică. Primele două ediții au avut loc la Timișoara, după care evenimentul s-a mutat la Mogoșoaia și București.

Bienala Internațională de Gravură Mică „Graphium”, coordonată de Ciprian Chirileanu, student la disign și apoi la grafică în perioada 1991- 1998, a avut trei ediții începând cu 2004, reluându-se ulterior, în 2015, prin implicarea lui Remus Rotar, în prezent lector în cadrul specializării Grafică.

Festivalul *Simultan* dedicat artei media, care se poziționează la intersecția dintre creația vizuală și muzica experimentală, a debutat la Timișoara în 2005. La acea dată, echipa organizatorică îi includea pe Levente Kozma, Antal Huba, Szilard Szoke, Alin Rotariu, foști studenți ai FAD și pe Sorin Vreme, cadru didactic în cadrul specializării Design.

la publicarea a patru volume reunind studii care reflectă munca de cercetare a profesorilor și a doctoranzilor³¹.

La inițiativa Danielei Constantin, în perioada 2014-2017, sunt publicate cele mai valoroase teze susținute în cadrul Școlii Doctorale. Volumele, apărute la Editura Eurostampa, sunt reunite în colecția *Academis*³².

Au existat, de asemenea, o serie de inițiative legate de apariția unor publicații periodice. Revista *Perspective*, publicată la inițiativa lui Camil Mihaescu, a avut șase apariții în decursul anului 2010, Revista *Isomorphisme*, proiect realizat de Alexandra Titu și Sorin Oncu, a avut două numere în 2012, revista *Caiete de Arte și Design*, coordonată de Iosif Mihailo, s-a lansat în 2014, având continuitate până astăzi.

Departamentul de Istoria și Teoria Artei a organizat în 2019, la inițiativa Andreei Lazea, Conferința Internațională *Art, Memory and Identity*.

Înființarea centrelor de cercetare³³ a însemnat un pas important înspre asumarea unei activități de cercetare coerente și susținute.

Curator
Maria Orosan-Telea

31 Cele patru volume publicate în 2009, 2010, 2011 și 2013 sunt: *Arta și realitățile ei*, *Reflexii postmoderne în arta contemporană*, *Interogarea prezentului. Exerciții ale artei contemporane*, *Formă-formare-sens*.

32 https://www.eurostampa.ro/Colectia-Academis_Editura-Tipografie_151.html

33 În prezent, sunt active în cadrul FAD trei centre de cercetare: *Centrul de Creație al Artelor Vizuale Contemporane*, înființat în 2004 (actual director, Daniela Constantin), *Centrul de Creație și Cercetare în Artele Decorative și Design* înființat în 2004 (actual director, Alexandru Jakabhazi), *Centrul Regional de Cercetare și Expertiză în domeniul conservării-Restaurării patrimoniului Cultural material* înființat în 2014 (actual director Filip Petcu).

Bibliografie:

- ACEA, Stelian, “Fotografia în cadrul Facultății de Arte și Design Timișoara”, *Arta*, nr.6-7, 2012.
- BREILEAN, Aurel, “Învățământ superior de artă în Timișoara” în vol. *Facultate de Arte și Design Timișoara. Studiu și experiment*, ed. Brumar, Timișoara, 2010.
- FLONDOR; Constantin, “Profesor-student, parteneri”, *Facultate de Arte și Design Timișoara. Studiu și experiment*, ed. Brumar, Timișoara, 2010.
- LAPTOIU, Negoită, *Școala de Arte Frumoase din Cluj și Timișoara*, Editura ARC/2000, București 1999.
- LUCACIU, Adriana, “Artele vizuale între educație și afirmare profesională”, în vol. *Facultate de Arte și Design Timișoara. Studiu și experiment*, ed. Brumar, Timișoara, 2010.
- OROSAN-TELEA, Maria, „Grafica dincolo de grafică. Strategii alternative în grafica timișoreană”, *Arta. Revistă de arte vizuale*, Nr. 22-23, 2016.
- OROSAN-TELEA, Maria, “Portret în mișcare. Cristian Sida”, în *Orizont* nr. 3, 2018.
- PETELIUC-COTOȘMAN, Dieter, “Sincronii și diacronii ale învățământului superior de design timișorean (1991-2019)”, *Revista Arta*, nr. 40-41, 2019.
- PINTILIE, Ileana, “Prima bienală studențească de gravură”, în catalog *Salonul Studențesc Bienal de Gravură “Graphium”*.
- PINTILIE, Ileana, “Școala de Arte Frumoase din Timișoara (1933-1942)”, în *Patrimonium Banaticum*, II, 2003, pp. 281-286.
- ȘERBAN, Dumitru, “Considerații asupra unei evoluții de perspectivă”, ” în vol. *Facultate de Arte și Design Timișoara. Studiu și experiment*, ed. Brumar, Timișoara, 2010.

Interviuri:

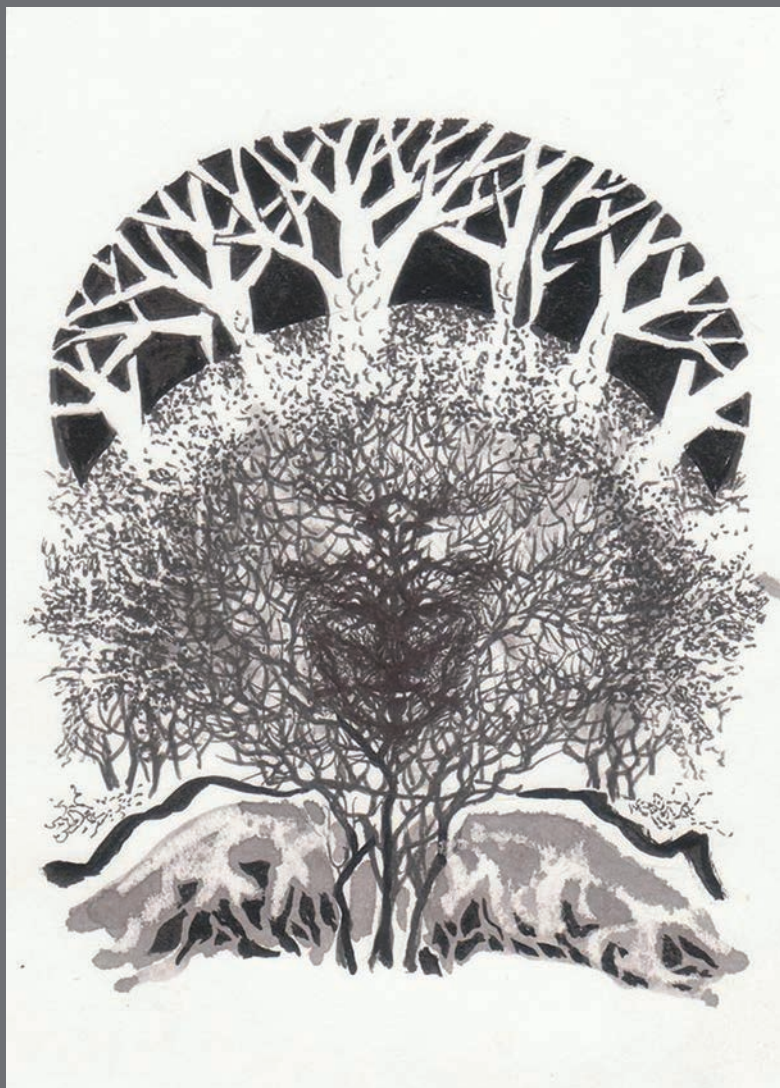
Aura BĂLĂNESCU, Ciprian CHIRILEANU, Daniela CONSTANTIN, Suzana FÂNTÂNARIU, Gloria GRATI, Rudolf KOCSIS, Adriana LUCACIU, Liliana MERCIOIU POPA, Camil MIHĂESCU, Dieter PENTELIUC-COTOȘMAN, Ileana PINTILIE, Renée RENARD, Valentina ȘTEFĂNESCU, Silvia TIRON.

Angela HORVAT

Elena CERCEL

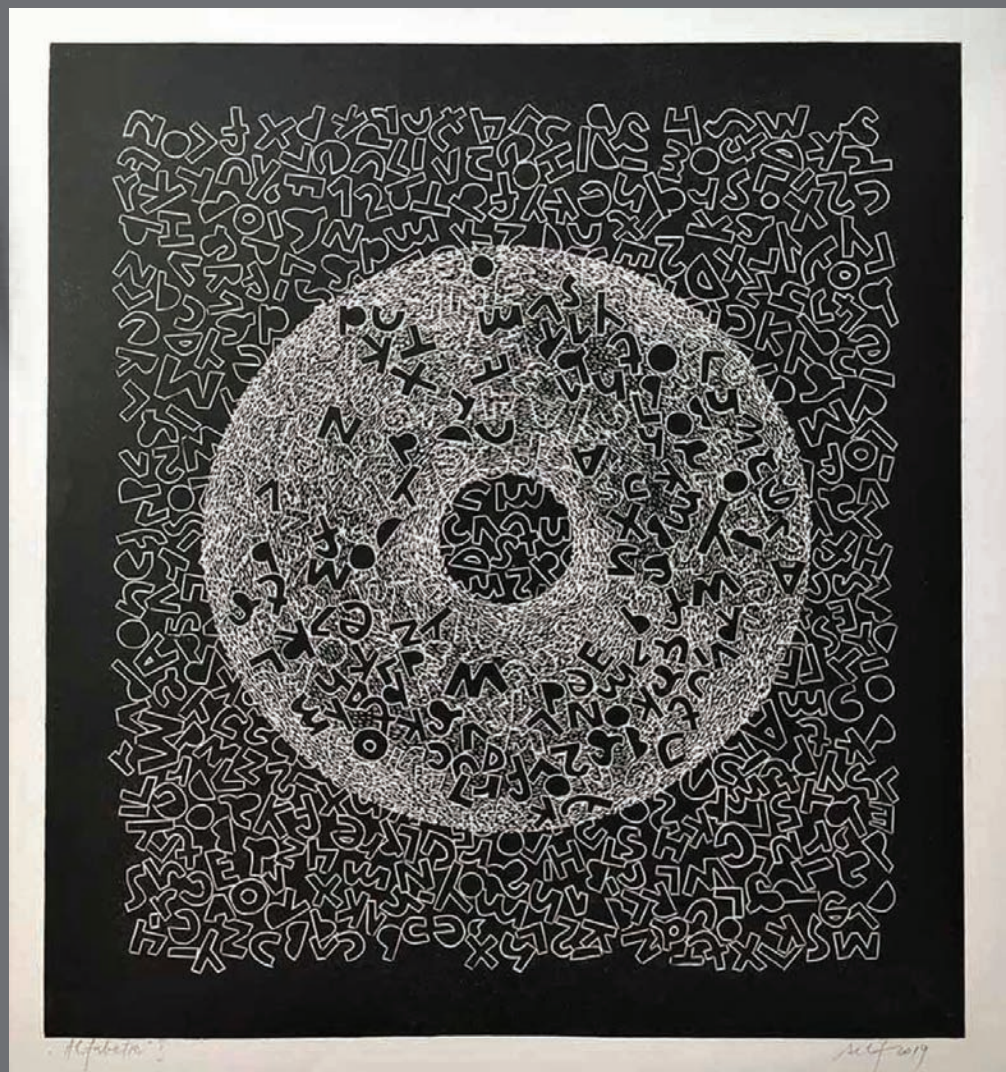

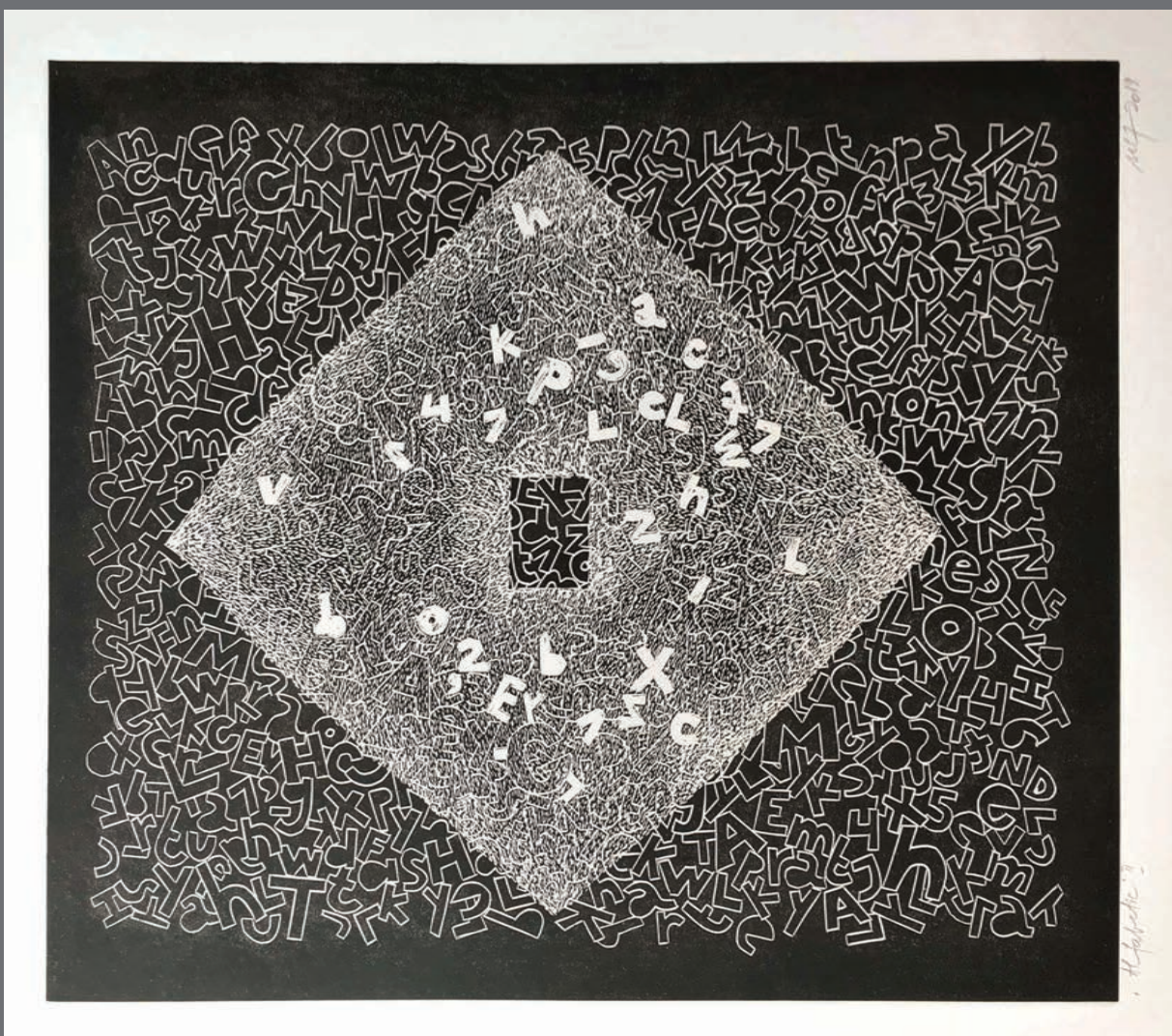
Eugenia BANCIU

Felicia SELEJAN

Gheorghe FIKL

Gloria STANA

Horia BOJIN

Iosif TAŞI

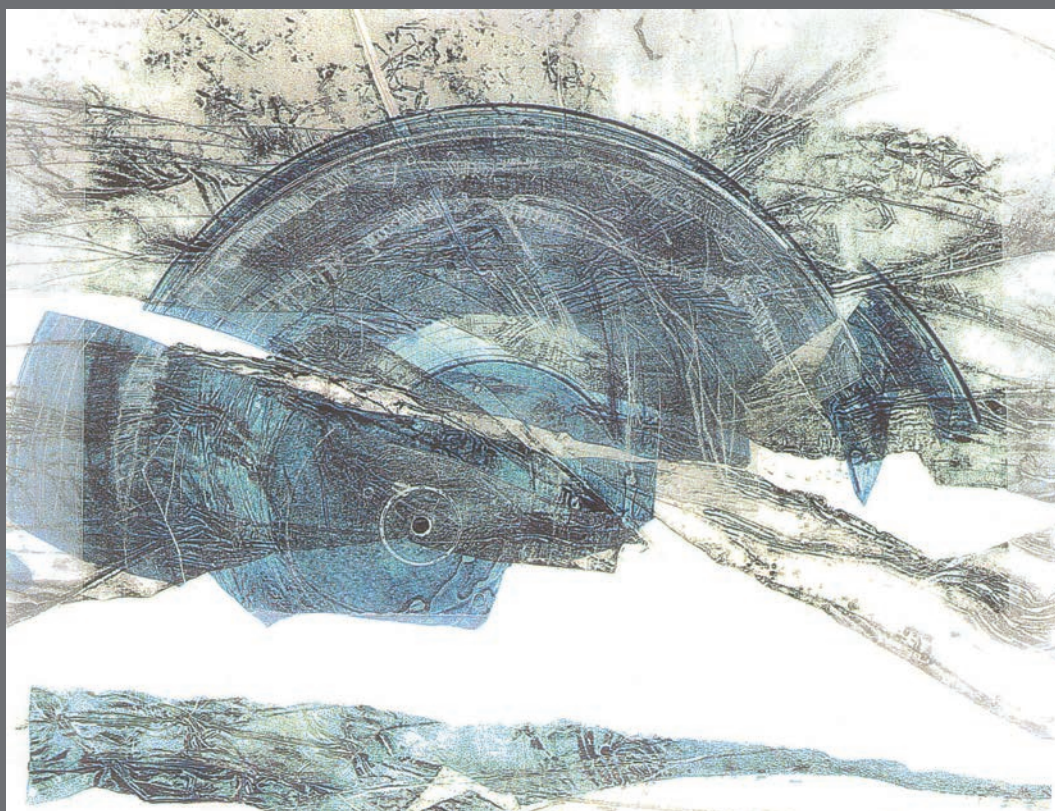

Veronica ADORIAN

Nicoleta SPĂȚAR

Dorel OLTEANU

Raluca ȘPONOR

Aurelian SCROBETE

Sorin DUNGAN

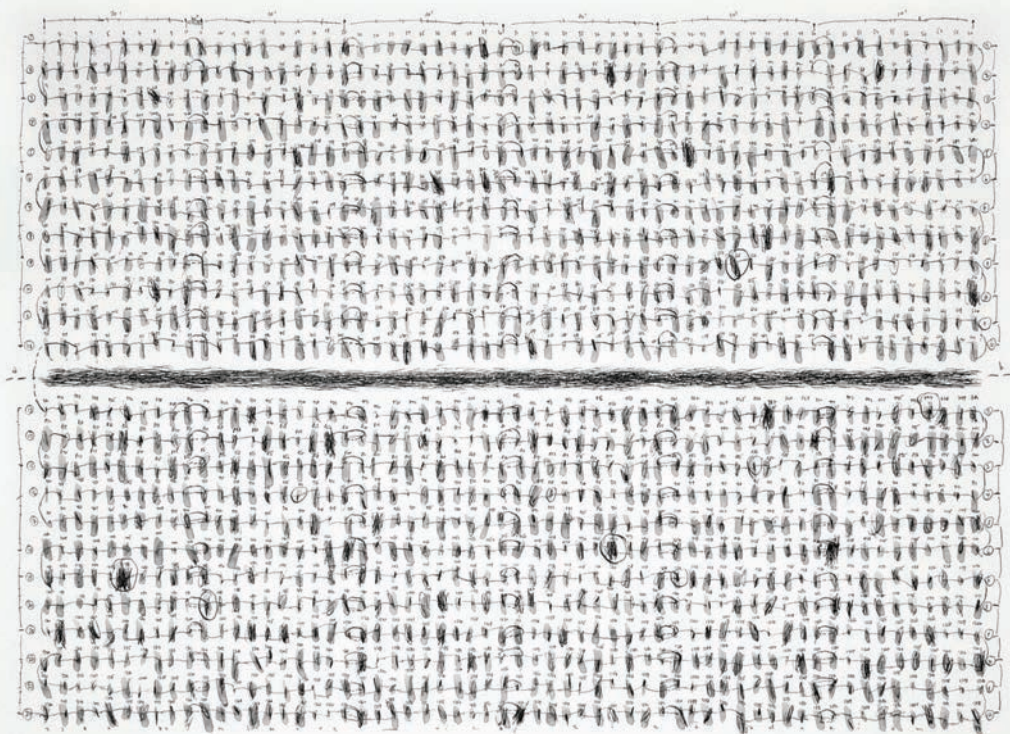

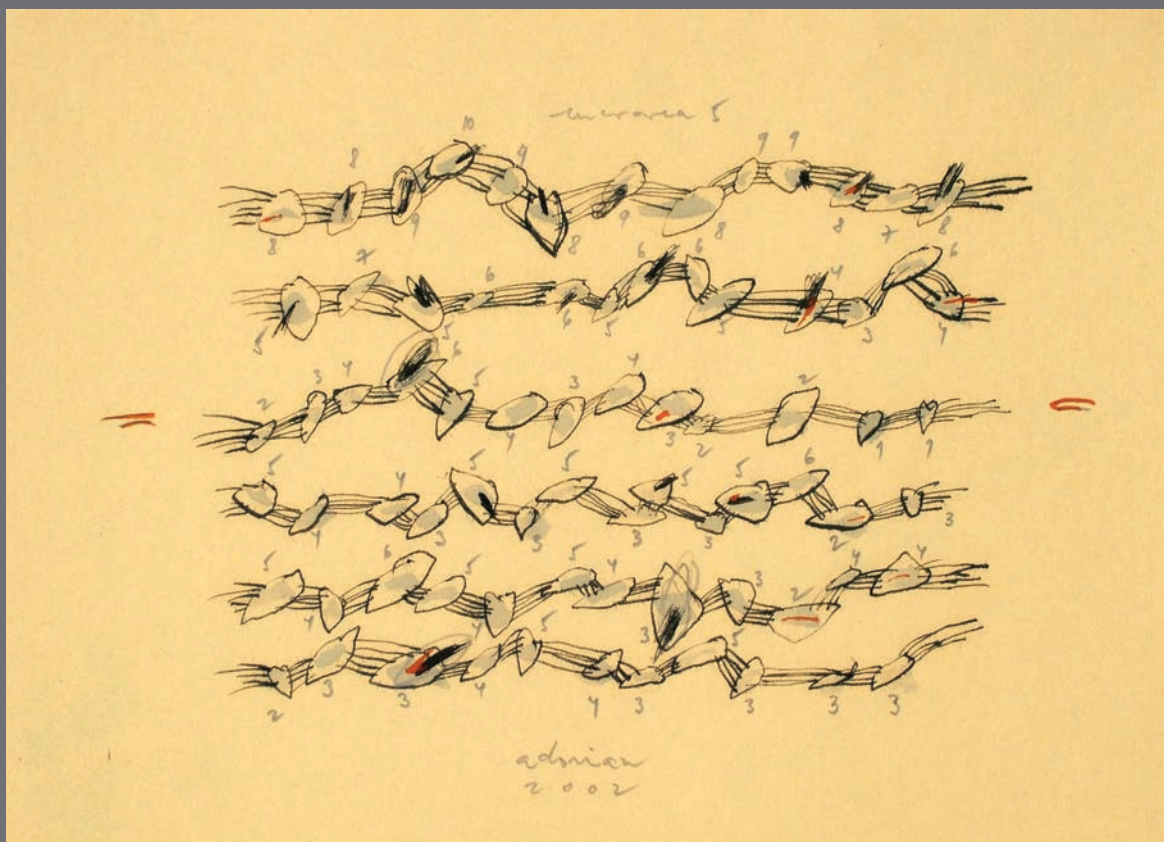
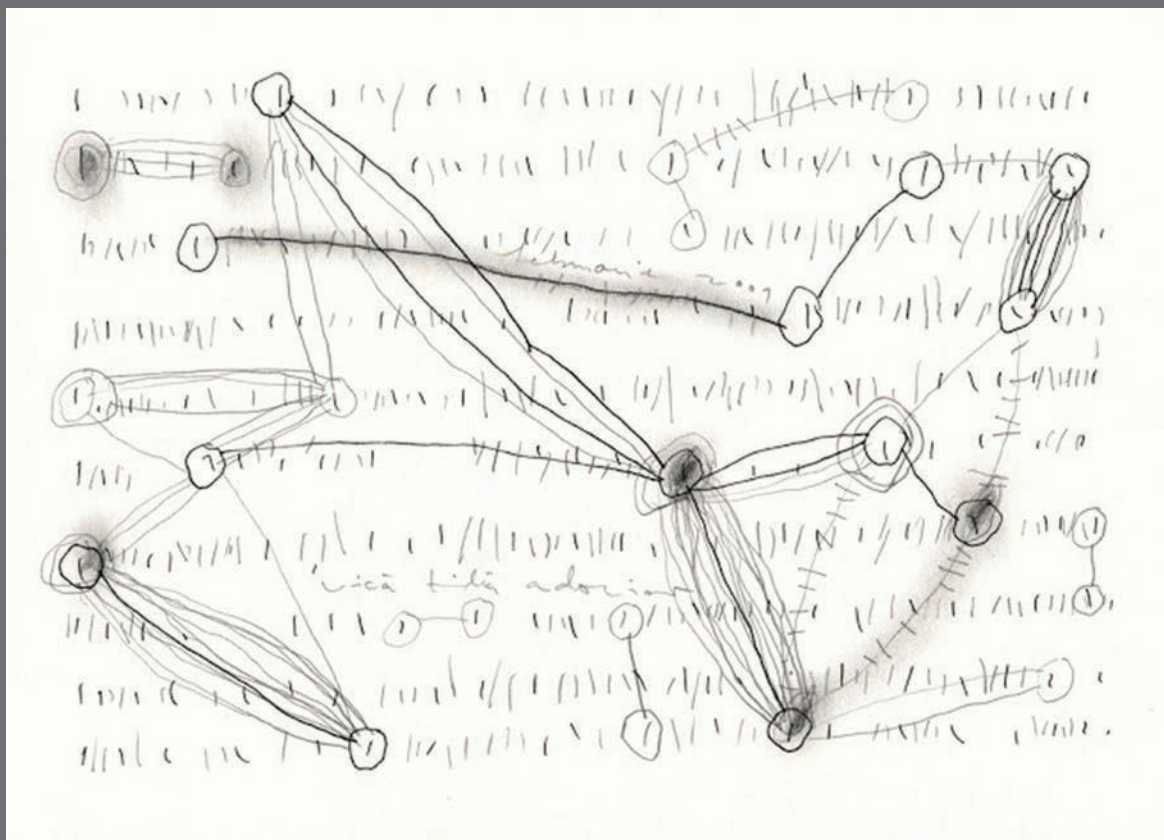
Tiberiu GIUCĂ

Tilă Vică ADORIAN

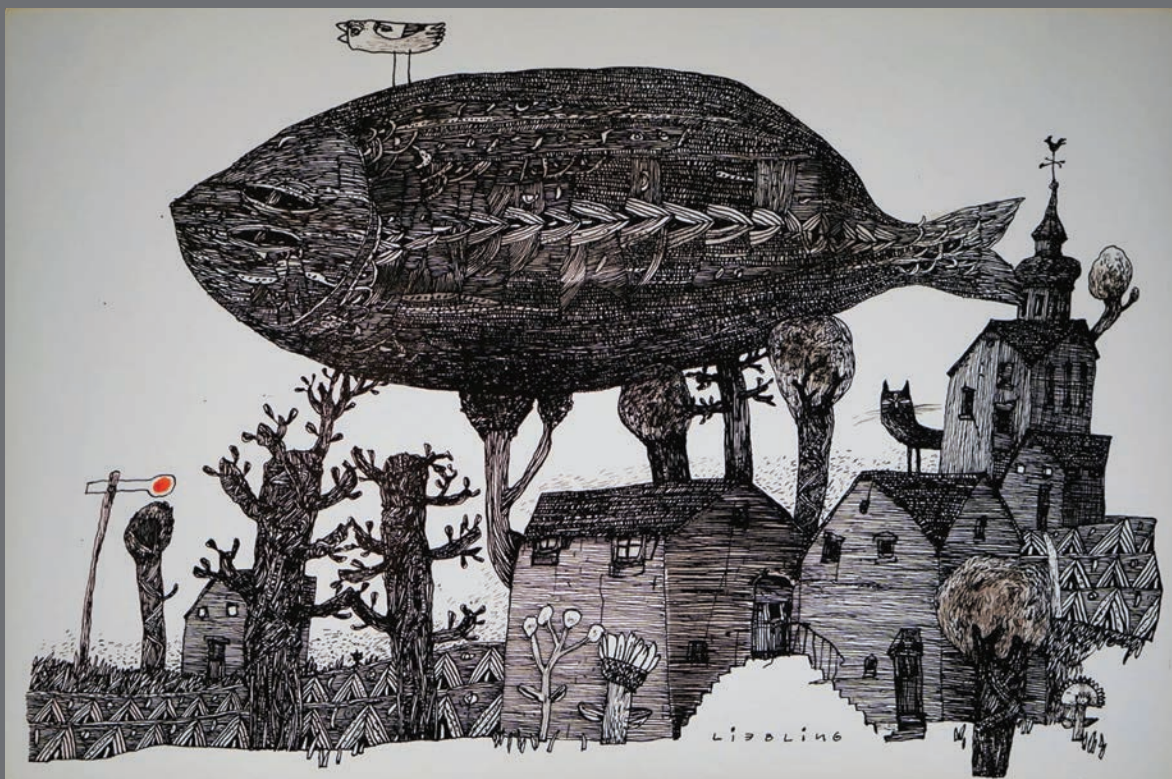
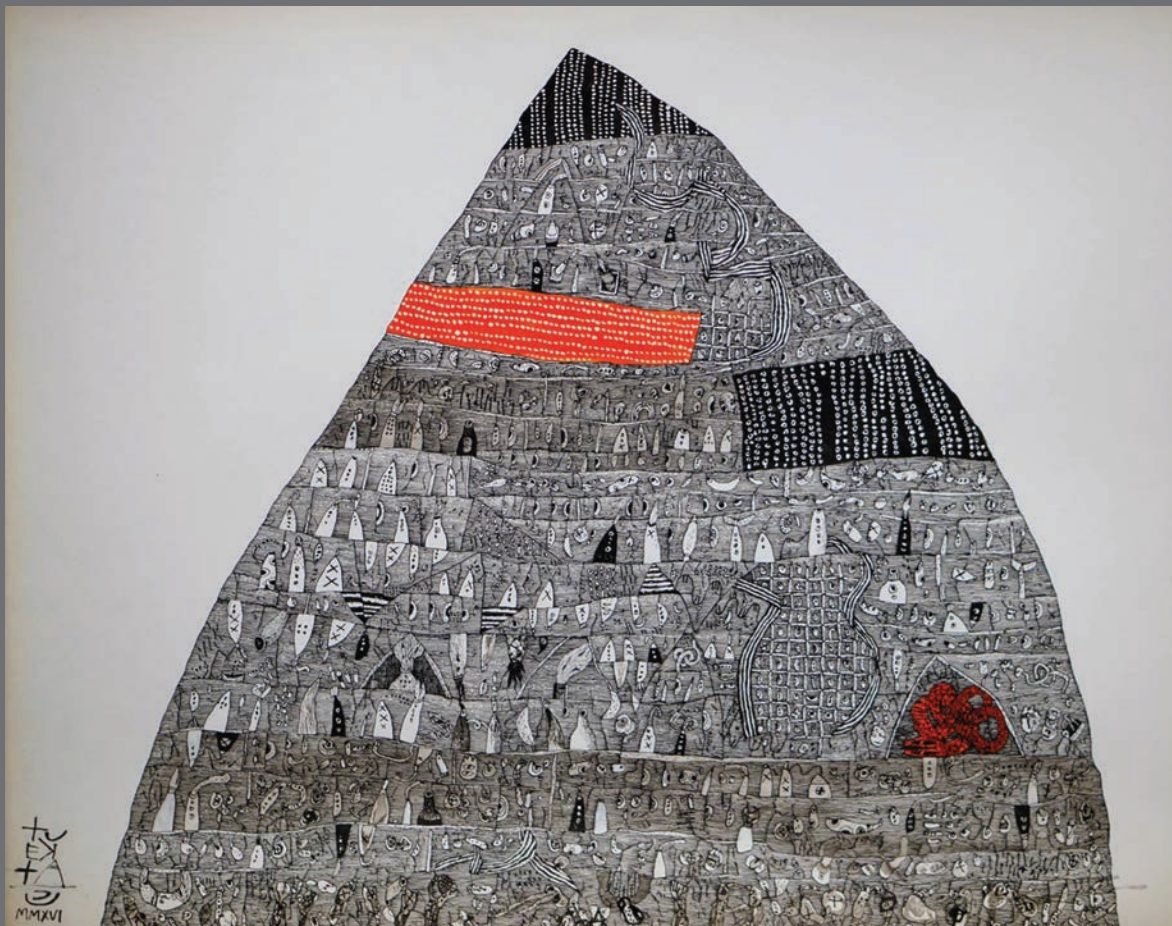
Titel BAŞU

Daniel URSACHI

Viorel COȚOIU

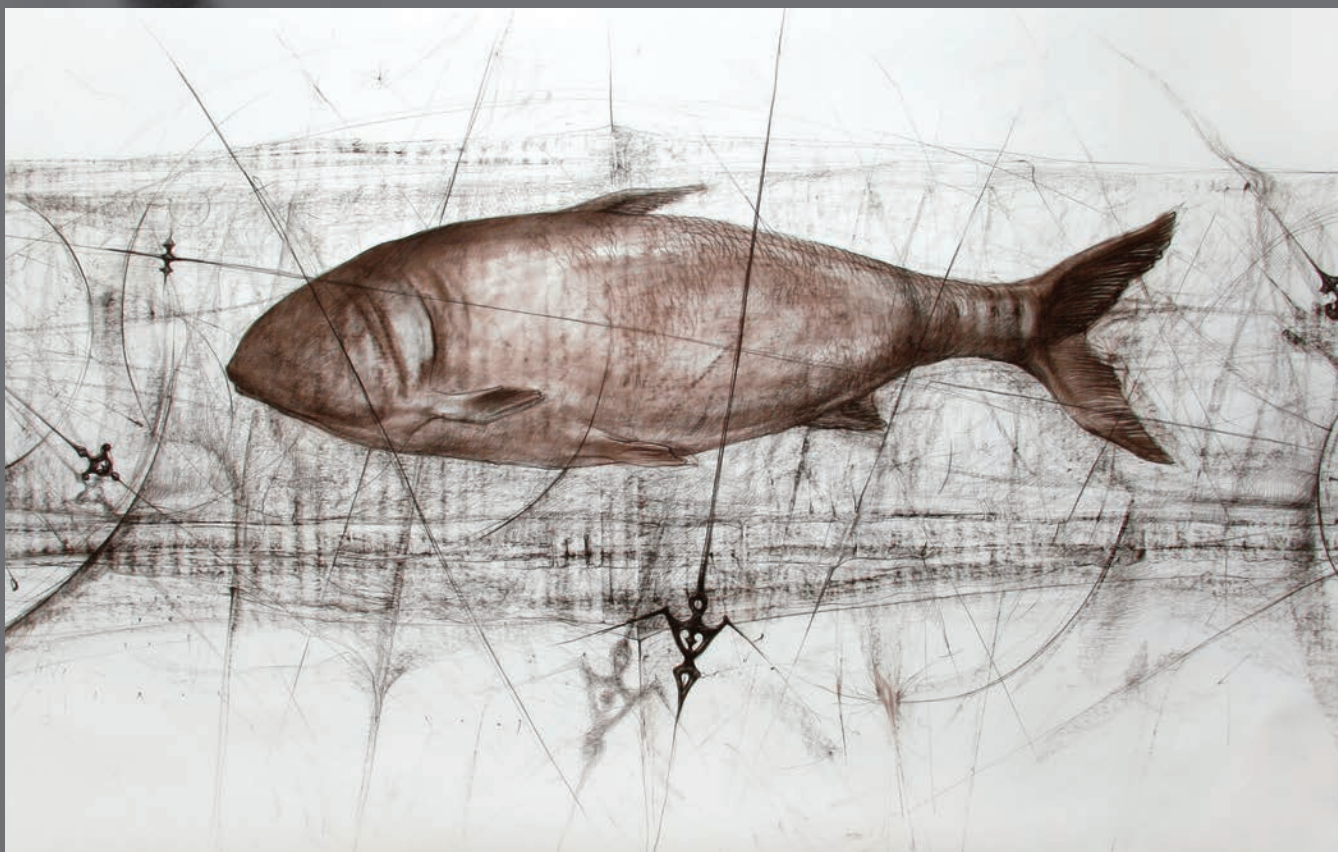

Adela POP

Vlad CORBAN

Cadre didactice 1990

Aurel Breileanu
Romul Nuțiu
Suzana Fântânariu
Constantin Catargiu
Simona Nuțiu
Ion Sulea Gorj
Doina Mihăilescu
Deliu Petroiu

1990 - prima zi

1990 - 1996

Timișoara 2020